

Hr Lauri Läänemets
siseminister
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie: 31.10.2024 nr 1-6/3054-1 (*kuupäev EIS-is 5.11.2024*)

Meie: 27.11.2024

Arvamuse HOS muutmise eelnõule

Austatud härra minister.

Esitame Eesti Ravimihulgimüüjate Liidu (ERHL) seisukoha “Hädaolukorra seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste täiendamise seaduse” eelnõule.

ERHL ei kooskõlasta ega nõustu eelnõuga selle praegusel kujul osas, millega pannakse elutähtsa teenuse osutajatele kohustus korraldada oma töötajatele regulaarselt, kord 2a jooksul, nn elanikkonnakaitse koolitusi.

18.10.2024 jõstunud hädaolukorra seaduse (HOS) muudatuste kohaselt tunnistati ravimitega varustamine elutähtsaks teenuseks. Vastavalt saavavad ravimihulgimüüjad elutähtsa teenuse osutajateks (ETO) ning oleks edaspidi samuti kohustatud tööandjana eelnimetatud koolitusi korraldama.

Eelnõuga seoses tekivad järgmised põhimõttelised probleemid:

- **Eelnõus on jäetud hindamata kohustuse tegelik mõju ETO-dele ja Eestile tervikuna. Esitatud statistika ETO-ettevõtete (422) ja mitte-ETO-ettevõtete (144 499) üldarvu võrdluses kui eelnõu väheolulise mõju näitaja on põhimõtteliselt eksitav.**

Valdav osa Eesti ettevõtetest on mikroettevõtted. Seevastu suurem osa ETO-ettevõtetest on märkimisväärse töötajate arvuga suured ja keskmise suurusega ettevõtted. Eelnõu tegelikku mõju- ulatuse hindamiseks tuleb vaadelda avaliku sektori (137 644 inimest) ja ETO-ettevõtete töötajate koguarvu ning eelnõu kohaselt koolituseks kuluvat 4-6 tundi iga töötaja kohta iga 2 a järel. Sellele tuleb omakorda lisada ettevõtetel tööandjatena ja ettevõtete töötajatel erialaspetsialistidena juba olemasolevad koolituskohustused nii ETO-ülesannete täitjana, töödigusest lähtuvalt kui ettevõtete valdkonnaspetsiifilised koolituskohustused. Ühtlasi tuleb arvestada asjakohaste sektorite (keskmise) töötasu määradega, mida tuleb arvestada koolituseks kuluva töötaja rahalise maksumuse selgitamisel.

Ilma korrektse mõjuhindanguta on eelnõu selgitused eksitavad ning selle rakendatavus küsimärgi all.

- **Mõistame ja toetame eelnõu eesmärki tagada Eesti ühiskonna valmisolek kriisideks, kuid sel juhul on ETO-ettevõtted koolituse korraldamiseks kohustatud tööandjatena neile normidele vale adressaat ehk valitud meede ei ole eesmärgi täitmiseks sobiv.**

Eelnõu kohaselt on tegemist elanikkonnakaitse koolitusega. Seega on koolituste otseseks adressaadiks Eesti elanikkond ja ühiskond tervikuna, mitte pelgalt ETO-ettevõtete töötajad. Seepärast ei saa üksnes ETO-ettevõtete kohustamine koolitusi korraldada täita eelnõu eesmärki.

Elanikkonnakaitse koolituskohustuste panemine üksnes ETO-ettevõtetele ei ole proportsionaalne, ettevõtjaid ja Eesti elanikkonda võrdselt kohtlev ega mõistlik, sest jätab olulise osa Eesti ühiskonnast koolituste soovitud mõjualast välja.

- **Eelnõu koormab ebamõistlikult ja ebavõrdselt ETO-ettevõtteid võrreldes teiste tööandjatega ega arvesta ETO-ülesannete eripärasid. Seega ei vasta eelnõu praegusel kujul ka vajalikkuse ning kitsamas tähenduses proportsionaalsuse kriteeriumitele.**

ETO-ettevõtete kohustamine ei arvesta piisaval määral asjaoluga, et ETO-staatusest tulenevalt on just neil ettevõtetel niigi regulaarne kohustus kriisivalmiduse/toimepidevuse õppuste korraldamiseks. Selle täiendamine veel ühe koolituskohustusega, mis ei ole ettevõtte ETO-ülesannetega seotud, oleks ebamõistlik.

Eelnõus on probleem ka ettevõtete võrdse kohtlemise aspektist. Esmalt selekteerib eelnõu koolituskohustuse täitjana ebavõrdselt välja üksnes avaliku sektori ja ETO-ettevõtted, kuid jätab ülejäänud ettevõtted-tööandjad kohustusest vabaks. Samuti jäetakse eelnõus tähelepanuta, et ka ETO-ettevõtte siseselt ei pruugi kõik tegevused olla seotud ETO-funktsiooniga, kuid sellest hoolimata peab ETO-ettevõtja koolitama kõiki oma töötajaid. Siin tekib eelnõu põhjendamatu ebavõrdse kohtlemise ETO-ettevõtete mitte-ETO-funktsioonis töötajate ning kõigi teiste tööandjate ja nende töötajate vahel.

Eeltoodud põhjustel me eelnõu elanikkonnakaitse koolituse osaga ei nõustu. Eelnõu ja seletuskiri vajavad vastavas osas oluliselt muutmist ja täiendamist. Meie hinnangul võiks teatava lahenduse pakkuda näiteks ETO-ettevõtete üldise kriisiõppuste kohustuse ning praeguses eelnõus kavandatud koolituskohustuse mõistlik sidumine nii, et vastavaid koolitusi saaks arvestada ETO-õppustena. Ka sel juhul tuleb eelnõus täpsemalt piiritleda koolituskohustuse ulatus ehk missugused töötajad peavad koolituse läbima ning tagada kõigi tööandjate võrdne kohtlemine.

Praktilise poole pealt tuleb välja selgitada ka eelnõu tegelikud mõjud tagamaks, et lisanduv uus koolituskohustus võimaldab ettevõtetel ka edaspidi oma põhitegevust ja ETO-ülesandeid täita. Mõistlikult tuleb tagada ka ETO-nõuete täitmise järelevalve, sh järelevalveks pädevate riigiasutuste rollid, et mitte asjatult koormata ETO-ettevõtteid mitmete eripädevusega järelevalveasutuste kontrollidega.

Lugupidamisega

Teet Torgo
tegevjuht